

LODA

TKG+LK+TKK

Nº 3

JÖULUNUMBER

1934

SISU: Jõulud — M. Kase. / Üks päev Roomas ja Rooma ees — H. Jänes. / Hermann Paabo mälestuseks — L. Rump. / Eesti koolinoorsooliikumisest — M. Park. / Jõulu eeli — Kirge. / Täispööre — A. Puutsa. / Mida tehti vanasti jõulude ajal ja uus-aastal — H. T. / Vaekausil — U. Hundisaar. / Pulmad — Erika N. / Sääil, kus Põhjalahe kohiseb... — E. Allik. / Neli numbrit Tartu Tütarlastegümnaasiumi „TTG“-d. — Miralda Tõnisson. / Võõrsõnu. / Küsimusi ja vastuseid. / Ristsõnad. / Koolielu. / Kaas kunstnik E. Ahas'elt.

Iga teadlik eestlane ostab eesti ärist!

Kõik vajalikud paberkaubad, kirjutusmaterjalid, koolitarbed, tapeedid ostate suurel ja väikesel arvul

A. VINDI paberi- ja tapeedi-ärist

„Räpina“

Tartus, Uueturu tän. nr. 9,
telefon 5-64.

Oskar Luik

Tartus, RÜÜTLI 14.
Telefon nr. 5-67

**Koolitarbed, lasteraamatud,
mänguasjad ja mängud.**

Oma eritöökojad ja kirjastus.

Odav ostukoht kõigile.

TRÜKIKODA :: RAAMATU- JA KIRJUTUS-
MATERJALI KAUPLUS

„Teadus“ Tartus, RÜÜTLI 5

Valmistab nimekaarte, kütseid, kavaside, pidupileteid, kuulutusi jne. kiirelt ja odavalt.

Kõige odavam ostukoht on

Konst. Jaik'i

kirjutusmaterjali-, paberi-, papi-,
tapeedi- ja raamatukaupluses

Tartus, Suurturg 11.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Ostetakse pruugitud

raamatuid

KALATURU NR. 3,
RAAMATUÄRI „VAHT“.

E. Ahas .

Koolist koju.

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI
KESKKOOLI JA KAUBANDUSKOOLI
AJAKIRI

VI aastakäik

18. detsember 1934

№ 3

Jõulud.

On vaevalt teist pühade nimetust, mis looks sellise kujutluse kui sõna — jõulud.

Jõulud on laste pühad ja selles seisabki nende suurim võlu. Igal inimesel on ilusaid mälestusi lapsepõlvest, ent ikkagi on see seotud jõuludega. Kes meist ei mäletaks jõuluõhtut kodus sädeleva kuuse all?

Meie pää kohal särasid kord paljutootavad muinasjututähed, ka viis meid mahe hääl kaugete imede juurde, millest me kunagi aru ei suutnud saada. — See mälestus naeratab jõuluõhtul saladuslikult meie halli argipäeva, ja sellest naeratusest tunneme, milliseid väärtuslikke varasid kord omasime.

Jõuluõhtul on tugev võim äratada vanu, ammuunenunud mälestusi ja see on päev, millal vanad võivad end veel kord tunda õnnelikkude lastena.

On palju laule ja salme loodud jõuludest. Kuid jõulude mõtet pole üldse võimalik väljendada sõnus. Tundma peab seda! Kuulma helisemas kellahelinat kõrgeast kirikutornist, kellahelinat, pühalikku ja vägevast, milles tundub igaviku kohinat.

Jõuludega pühitseme valguse võitu pimeduse ja pahe üle, jõulu-

õhtul unustame viha. Rahuvaime on see, mis valitseb sellel lumehelvetel ja roheliste kuuskede pühal. Kuusk, see põhjamaade majesteetlikum puu on jõulupühade sümbol ja õige jõulumeeleolu looja. Meie jõuludel pole värvide küllust ega lillede lõhna, vaid igal pool on valge ja külm. Meie lilled on lumest — neil pole lõhna ega soojust. Igiroheline kuuse vaigustus okstes ja uimastavas lõhnas peitub meie jõulupühade müstiline luule. Kui süüdatakse tuled jõulukuusel, süttivad tuled ka meie hingest. Meie loome sinna tuled, kust muidu hoovab külma, me loome sinna värvid, kus enne oli valge ja hall, ning istutame punased roosid lumeväljadele. Künalde sära toob vaikselt rahu me südamesse.

Palju oli aasta jooksul hetki, mil elu armutult purustas meie kaunimad lootused ja paiskas igatsusi laiali koltunud sügislehtedena. Kuid jõuluõhtul unustatakse see kõik.

Jõuluõhtul tuleb vaikne õnn, koputab uksele ja palub selleks õndsaks ööks öömaja.

Küünlahelk eemaldab hingest murevarjud ja halja kuuse lõhn uimastab kurbuse. Jõuluõöl viime end välja elu karmusest ja külmu- sest ning rändame luule- ja igatsuse- vallas.

Legend — kauge, kuid siiski igavene, saab elavaks meie mälestuses. See on legend jõululapse sündimisest palava päikese ja palmide maal — legend karjastest, kes istusid väikese õitsetule ääres

ja kelle otsivad südamed hakkasid põlema rõõmust, kui neile ilmus ingel: „Vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis kõigele rahvale peab osaks saama...“

M. Kase.

Jõulud.

E. Poolakese (III kl.)

Üks päev Roomas ja Rooma ees.

On kõrvetav augustikuu keskpäev, kui istume oma kodu, ühe Rooma gümnaasiumi ukse ees omnibusesse, et teha ringsõitu mööda Roomat ning aja jätkudes võtta ette väljasõitu ka Rooma ümbrusse. Tunname end täna üsna kindlatena, ei karda me nüüd selle maailmalinna kiire liiklemise hädaohte, kuna meid on tulnud juhtima meie Rooma saatkonna sekretär.

Kuigi põletav päikene on kütnud sõiduki sisemuse väljakannatamatult palavaks, ei suuda see rikkuda meeleolu. Vabastame end liigsetest rõivastest, avame kõik aknad mahe-datele lõunamaa tuultele ja üliheledast valgusest hellaks muutunud silmad peavad taas usinasti liikuma mitmes suunas ringi, et kõigest nähtavast osa saada.

Möödume mausoleumist, milles asub sõjumuuseum, ületame Vittoria Emanuele silla, läbistame huvitava linnaosa — ghetto paljude sünagoogidega. Siis paelustab meie

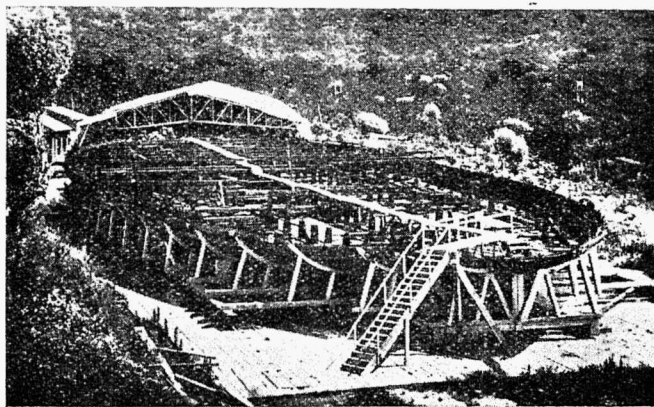
tähelepanu vana Rooma-aege Vesta tempel, mis on säilinud tervena tänapäevani. Möödume Cavouri platsist, kus näeme õitsevaid palme. Siis näidatakse meile kohta Tiberi kaldal, kus omal ajal olid jäänud peatuma Romulus ja Remus, kui nad orja halastava südame tõttu pääsesid korvis ujuma mööda jõge. Siis libisevad meie vaatevälja Palatini mägi vanade ehitistega Rooma õitseajast, püramiid samast ajast, ja lõppeks saabume linna äärde kuulsale suurte laavakividega sillutatud Appia Antiqua'le, mida mööda omal ajal raske sammul on marssinud Rooma leegionid ja mida mööda toodi Rooma ka Paulus.

Külastame Quo vadise kirikut. Tavaline Rooma kirik. Kuulsamaks kui teised sõsarad on saanud Quo vadise kirik selle tõttu, et tal on midagi, mis teistel puudub: tal on Kristuse jalajäljed. Need on kivisse surutud inimese jäljed, mis olevat tehtud tõeliste Kristuse jalajalgede

järgi. Ent kas seegi pole vaid paljas kujutus.

Taas kihutab auto edasi ja peatub alles, kui kui oleme jõudnud linnast välja. Kahel pool vana teed seisavad vaevaliselt ajahamba puretud mälestussambad. See on vana Rooma kalmistu. Kogu endisaja suurusest ja uhkusest on siingi säilinud vaid varemed. Seisatume nende Rooma patriitside haudadel ja püüame lu-

dab vedada meid edasi. Silmitseme oma ümbrust. See on lage ja taimede-vaene. Ainult üksikud laiakroonilised piiniad, need lõunamaa männid, ja vahedalt õhku lõikuvad tsüpressid mitmekesisivad seda üksluist maastikku. Eemalt sinavad Albano mäed. Kui jõuame nende ligikonda, näeme, et mäenõlvad on kaetud tihedalt viinamarjadega. Kuulsamad Itaalia veiniliigid tulevad siit.

Caligula laey praegusel kujul.

geda nende sammastelt pudenenud kirjatähtede järgi nende omanikkude nimesid. Mõnel sambal on näha isegi raidkujusid.

Milline kauge ajavahemik lahutab meid noist ajust ja siiski kui lähedane tundub kõik see meile. Need inimliku elu kurbloodise, paratamatu hävimise sünged tunnusmärgid sarnanevad nii väga praegusile ja manavad esile nukra alistumise tunde. Tunnetad, et samad kõige piiratuse karmid seadused maksavad praegu kui tollal.

Kui oleme istunud sõidukisse ja lahkume sealt vägevate roomlaste maiste jäänuste maalt, on reisijad jäänud kui vaiksemaks, igal oleks tegemist nagu iseendaga. Alles pikapääle vabanetakse nende mineviku varjude lummusest...

Tee, mida mööda sõidame, on kõrvalik, nii et auto vaevaliselt suu-

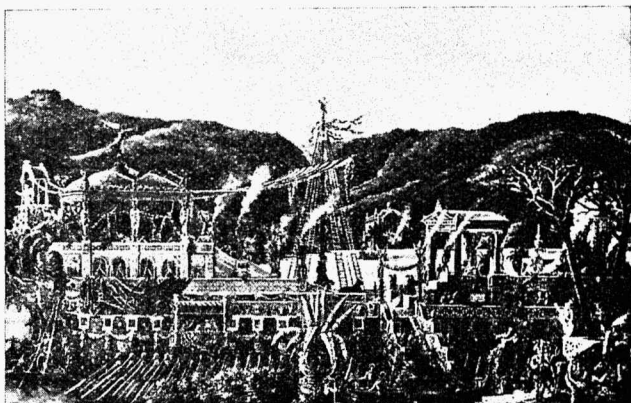
tee muutub paremaks, juba tõuseb ta märke ja võimaldab meile laialdase väljavaate ümbruskonnale. Kuid üha edasi. Läbistame peatuseta Albano linna ja jõuame Genzano linna, mis asub kõrgel mäe otsas. Siin teeb tee äkilise pöörde ja me laseme kogu omnibusega järsult mitusada meetrit mööda kitsast ja ohtlikku teed alla orgu. Siin peab asuma kuulus Nemi järv. Ja tõepoolest kohe märkamegi all oru põhjas, nagu sisse piiratud ümbruse mägedest, sädelemas päikese kiirgavas valguses väikest järve kui muinasjutulist safiirkaussi. Kui kummaliselt sinised on kõik lõunamaa järved, nagu oleks nende vesi värvitud. Lopsakas lõunamaine taimestik teeb järve ümbruse kauniks, eriti pärast seda, kui oled pidanud leppima puude ning põõsaste vaesusega siiasõidul. Lõikad järve äärest epdale

mälestuseks pilliroo, mis sobib väga hästi kodus talvel suusakepiks, silmitsed mäenõlvakuil haljendavaid kastaneid, plantaane ja palju teisi puid, mille nime ei tea, ja tunned, et kõik vaevad, mida oled kannatanud kuumuse ja jänu pärast, on unustatud.

See on ajalooline koht, kus viibime. Järve ääres lebavad keiser Caligula laevad. Nad on kistud järve põhjast välja ja pleegivad nüüd

tuua päevavalgele rikkalikult igasuguseid asju. Et kätte saada neid tohutuid laevahiiglasi, selleks lasti järv veest tühjaks ja täideti see siis uuesti.

Pöördume tagasi Rooma. Teel kohtame eesleid, koormatud raskete kandamitega. Tulevad vastu ka kõrgerattalised vankrid, mille korvis mugavalt, piip hambus, puhkavad mehed, kaitstud põletavate päikesekiirte eest laialiste riidest varjudega.

Caligula laev endisel kujul.

päikese käes kui kaks määratud kilpkonna. Need on vaid jäänused endistest luksuslaevadest, mil omal ajal muretult päevi ja kuid veedeti emal päälinnast. Siia kogunes kogu Rooma tolleaegne paremik, siin elati lõbusalt ning peeti orgiaid. Laeval asus ka Diana, jahijumalanna tempel, keda austati küttimise huvides, kuna ümbruse mets oli loomaderohke ja pakkus häid võimalusi küttimiseks.

Järve äärde on asutatud muuseum, mis laseb heita pilku ligemale kaks tuhat a. järve märjas embuses puhunud aluste ehitusse ning sisse-seadesse. Kuigi kohalikud kalurid juba 15. sajandil on sukeldunud järve põhja ja õngitsenud välja laevadelt hinnalisemad esemed, on neid sääl olnud sel määral, et ka laevade lõplikul päästmisel, mis võeti ette Mussolini käsul alles mõne aasta eest, võidi

Meil seisab ees veel midagi, mida oleme põnevusega oodanud kogu Roomas oleskelu kestel. Tahame külastada Rooma katakombe. Valime neist kõge kuulsamad, Püha Callisto katakombid. Sünge mulje jätab see maalune kalmistu, kus puhkab üle 100000 inimese. Käime läbi mitmed käigud, neid on siin ühtekokku üle 30 km. Kogu Rooma kohta tuleb neid aga üle 500 km.

Meie juht, endine Saksa poolakas, kes teeninud Saksa sõjaväes ja elanud okupatsiooni ajal Tallinnas, annab meile soravas saksa keeles seletusi ja näitab üksikuid tähtsamaid haudu.

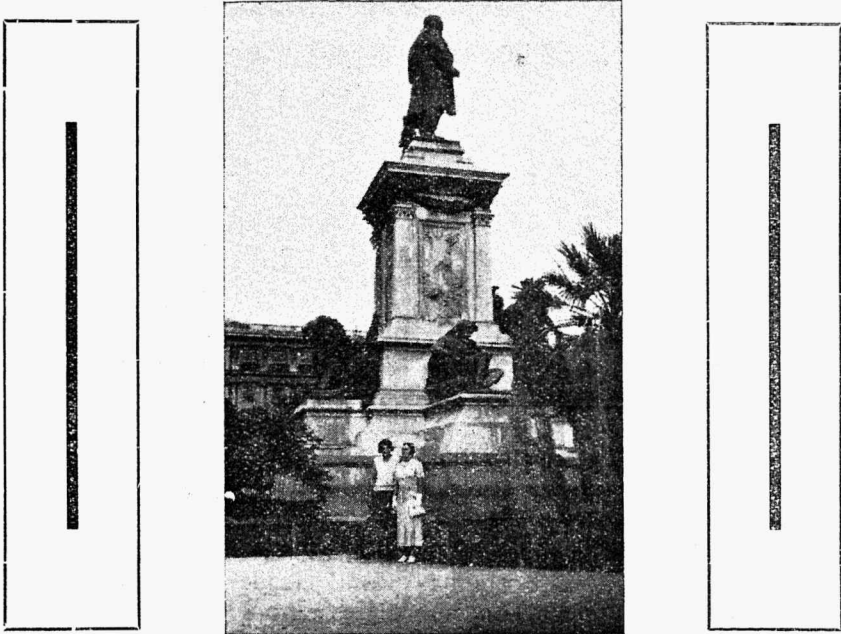
Kui tuleme maapäale, oleme läbi imbinud maaalusest jahedusest. Päike paistab taas rõõmsalt ning soojendab meie värisevaid kehaliikmeid. Ning

me unustame varjuriigi sünged muljed.

Veel mõned sõidud läbi Rooma, linnulennuline pilk Colosseumi, Pantheoni sisemusse ning Borgia parki — ja auto peatub meie kodu ukse ees. On juba hiline õhtutund. Auto-

matk ja lugematud muljed on väsitanud tublisti me keha ja vaimu. Viskume voodisse ja varsti viib meid unehaldjas oma riiki. Uinume teadmisega, et järgmine päev toob taas uusi muljeid ja üllatusi.

H. Jänes.

Cavour'i ausammas Roomas.
Paremal õitsev palm.

Hermann Paabo mälestuseks.

Ei muld mälestusi matal

Jälle avanes emake maamuld, et võtta vastu oma jahedasse rüppe ühte meie keskelt. Ainult must kääbas näitab kohta, kus puhkab üks noor tulihingeline inimlaps, kes tahtis veel elada, kel olid oma kavatsused, oma töö — kuid kes murdus sügistormides.

23. novembril s. a. röövis surm meie keskelt meie armsa sõbra ja kaasõpilase Hermann Paabo, kellega kaotasime hää seltsilise. Alati rõõmus ja seltsimehelik, jätkus tal aega

koolitöö kõrval osa võtta ka õpilaste isetegevust. Ta teotses energiliselt mitme ringi juhatuses. Täis uut jõudu ja energiat alustas ta käesolevat õppeaastat, täis lootusi ja uusi kavatsusi vaatas ta julgelt tulevikku. Kuid siis, keset kõige paremat tööhoogu tuli surm — ja kadus meie keskelt igaveseks see väsimatu kaaslane. Töötasime koos päevast päeva, oli meil paljugi ühiseid koolimuresid ning -rööme, kuid kunagi ei mõelnud keegi meist sellele, et kord lahutab meid temast halastamatu surm.

Emake maamuld, hoia õrnalt

Herman Paabo †

seada inimlast, kes pidi suurema nii noorelt, ehkki tahtis nii väga elada!

Puhka rahu, armas Hermann, su sõbrad ei unusta Sind kunagi!

L. Rump.

*

Hermann Paabo kaotus on raske õpilaskonna isetegevusele, on aga eriti raske „Ilolile“. „Iloli“ laeku-

rina oli ta oma tööarmastuse ja sõbralikkusega võitnud meis kõigis tugeva poolehoiu, tehes sellega lahkumise nii raskeks.

Maga rahulikku und kodumaa jahedas mullas — me armastet ja tarmukas ilollane! Näe ilusat und noorte aateliltele õitsengust!

Sind mälestab leinas

„Iloli“ toimetus.

Eesti koolinoorsoo-liikumisest.

20. sajandit nimetatakse tihti noorte sajandiks. Ja seda õigustatult. Ei kunagi varem pole antud noortele nii avaraid võimalusi teotsemiseks kui nüüdisajal. Kogu maailmas on aatelised ja tulihingelised noored koonduvad oma organisatsioonide ümber, et ühiselt võidelda oma veenete eest, et rajada teed õilsamale ja päikesepaistelisemale tulevikule. Üldises noor-

sootöös paistavad silma koolinoored ja neist räägime alamal.

Tänapäeva õppiv noorpõlv on omandanud avarad võimalused isetegevuseks. Pea igas koolis töötavad õpilasringid, varustades noori teadmiste ja võimetega, pakkudes neile nooruslikku õhkkonda ja ajaveedet. Teotsetakse kirjandusringes, õpitakse tundma kirjandusajalugu, tutvutakse

kirjandusmeistrite elulugudega ja tegeldakse keeleuenduslike küsimustega. Muusikaringid pakuvad õpilastele nooruslikku ajaveedet: laulus ja mängus mööduvad kõige paremini hädaohtlikud noorusaastad. Spordiring viib noori õhurikastesse võimlatesse, avaratele uisuteedele ja jooksväljadele, arendades vaimule kohast tempelit — keha. Karskusringid selgitavad alkoholi kahjulikkust ja kasvatavad karsket noorust. Huviga teotetakse hõimupõllul ja rahvusaate alal. Õpitakse hõimurahvaste keeli, loetakse nende kirjandust ja korraldatakse hõimuõhtuid. Oma ülekeevad mõtted ja palavad tunded valavad tänased koolinoored kirjanditesse ja värssidesse, millistest mõned üsna täiuslikud ja õnnestunud, ning avaldatakse need oma ajakirjus. Ent teotetakse ka majanduslikkudel aladel, valmistatakse ette tegelikule elule kooperaatiivides ja laenu-hoiukassades.

Eesti koolinoorsoo-liikumine on läbi elanud tõusu- ja mõõna-ajajärke. Meie riiklikult iseseisvaks saamisega käis kaasas ka energiaküllase ja aatepalanguist leegitseva koolinoorsoo-liikumise elluärkamine. Hoogsalt koonduvad koolinoored oma organisatsioonide ümber. Asutati üleriiklik koolinoorsoo keskorganisatsioon — Eesti Koolinoorsoo Keskliit, mille ümber koondusid üksikud õpilasühingud igast kodumaa nurgast. Korraldati rohkesti üleriiklikke koolinoorsoo ettevõtteid, kongresse, noorte-pühi, anti välja üleriiklikku õppiva noorsoo ajakirju „Uudismaa“ ja „Tõusmed“. Vaimus-

tusega võtsid koolinoored osa neist ettevõtteist. Tolleaegsel noorsool oli palju tarmu, rohkesti ülevaid ja õilsaid aateid. Kaugeist maanurkadest tuldi hulganähtavalt kokku koolinoorte kongressidele, elavalt võeti osa noorte-pühist ja rohkesti tehti kaastööd ajakirjale. Ent see elav teotsemine ja vaimustus koolinoorsoos ei kestnud kaua. Juba 1923. a. algas langus. Eesti Koolinoorsoo Keskliit lagunes, „Uudismaa“ jäi seisma ja koolinoorte isetegevus suruti normaalpõhikirjade alusel rajatud üksikute õpilasringide raamidesse. Hiljem, 1926. ja 1927. a. võib märgata uut tõusu ja töömeelolu, kuid see ei kestnud kaua. Algas uus vaibumine õppiva noorsoo isetegevuses.

Tänapäeva koolinoorte isetegevus, kuigi see on mitmel pool küllaltki elav, kuigi pea igas keskkoolis töötavad õpilasringid, on vaid vari endisest laiaulatuslikust koolinoorsoo-liikumisest. Tänapäevase koolinoorsoo-liikumise kiratsemise põhjuseks on mitmed asjaolud. Esiteks nimetame ebasobivat organisatsiooni vormi. Eesti Koolinoorsoo Keskliidu likvideerimisega rajati õpilaste isetegevus normaalpõhikirjade järele asutatud üksikute spetsialiseerunud õpilasringide raamidesse. Praegused kirjanduse, looduse, kunsti, male, muusika jt. ringid pole aga kohased noorsooliikumise vaimu kandmiseks. Nende ringide pääülesanne on õppetundides hangitud teadmiste süvendamine mingisugusel kitsal erialal. (Järgneb.)

M. Park.

Jõulu eeli.

Taaralinnan,
21. XII 33.

Aadu!

Veel kaks tundi, siis algab jõuluvaheaeg! „Tril-lal-laa, tral-lal-laa, pane pulma jalga alla . . !“

Aga need viimased tunnid, eriti

too eelviimane, on nii pikad! Nüüdki jutustatakse sulle aina nõgus- ja kumerläätsesest ning valgusekiirte ime-likest murdumisesaladusist!

3—4 plikat arvutavad numbraid kokku ja koostavad oma tunnistust. Too on ettevalmistus numbrisõjaks,

mis meil muidu algab alles pärast tunnistuste saamist ja on väga pisaraterikas.

Kuski arutatakse pühadevaheaja veetmist ja uuritakse sõidu-plaani.

Mari on parajasti lõpetanud oma juturaamatu, on nüüd tegevuseta ja rahutu.

„Juku, naerata natuke!“ hüüab ta endast 3—4 pinki tagapool istuvalle surmtõsise näoga poisile. Poisi näole tekib tahtmatult naeratus ja Mari ning teised plikad naeravad kaasa. Ehkki on juba ammu teada, et Jukult saab naeratust tellida igal hetkel (isegi klassitöö ajal), siiski tekib see taas nalja.

Muidu on Juku „politika-mees.“ Praegugi on neil sääl vaidlus selle üle, kes tulevikun presidendiks saab.

„Kui kord hääleõiguslikuks saan, siis hääletan kindlasti Voltsile,“ mõtlen mina.

Vaatan sattumisi tänavale. Sääl kulgeb palgikoorem. Vana tõsiste näojoontega talutaat juhib tugevat punast hobust. Palgid on jämedad ja sammaldunud. Ning järsku ma ei näegi enam vanameest palgikoormaga, vaid laigu heledat lund. Sellest tõuseb tugev puutüvi. Lumele on orav puistand pruune käbisid, helbeid ja veidi eemalt lähevad rebasejaljed punktiirina. Nüüd pilt

vaheldub: paar kortsulist kätt võtavad panni porgandiküpsisega väikest raudahjust. Viivu järele ilmuvad säält veel 3 küpsend kaalikat, mis asetatakse puhtaksküüritud, veel veidi niiskele põrandale laotet ajalehele. Siis korjavad käed paar põrandale kukkunud sütt, viskavad need ahju tagasi ja sulevad raudukse. Nüüd näen rohekashalli veidj kulund karunahkse äärestusega saanitekki, millel pärg palukavarsist ja valgeist paberroosest. Traavisõitva hobuse jalad pilluvad lund vastu saani otsalauda, must lopsakas lakk lehvib tuulen.

Keegi hõikab mind nimepidi. Märkan, et õpetaja vaatab mulle küsivalt otsa ja tõusen.

Mulle sosistatakse midagi läbi-segi ette. Püüan kuuludust moodustada mingit lauset, ent õpetaja, kes hään tujun, tähendab: „Laps unistas juba jõuluvorstidest. Istuge, tarvis ikka tähele panna!“

No-jah, nüüd õpetaja on armulisen tujun, ent juhtud mõnel muul ajal säärast panoraamat vaatlema, siis kirjutatakse märkus ja vähendatakse korda ja...

Ei, jõuluvorstid ei võlu mind põrmugi, unistan vaid lumistest küngastest ja suuskadest.

Sullegi lõbusat jõuluvaheaega!

Kirge.

Täispööre.

(Järg.)

Suur trügimine on koridoris musta tahvli juures, kuna sinna toodi ja pandi praegu üles ühe tütarlaste keskkooli õpilaskonna peo kuulutus. Eemalt juba paistab karedavärviline kuulutus silma... Kaks suurt punast südant, suur „ $\frac{3}{4}$ “ ja muusikud, mis kõik võtavad enda alla kogu kolmandiku kuulutusest, tahavad vist tähendada „kaht südant kolmveerand taktis“.

Kõik ei pääse lähedale, keegi kaugemalolija palub lähemalolijaid kuulutus kõvasti ette lugeda, millega keegi ka algust teeb, kuid karjutakse:

„Mis sa palvetad. Ütle, millal ta on? Mis? Täna kell 7. „Kuidas tantsukava on?“ pärib Paalman.

„Kava on aus — kakskümmend neli tantsu nelja vaheajaga. Puha hääd tantsud ja hääs järjekorras“.

„Kas daamide valikut kah on?“

pärib inetu plika ja ajab end kiki-varbaile.

„On, kolmes kohas on „d. d.“ vastatakse.

„No, kui tore! Kas rumba kah on?“

„Rumba nüüd, mine, kas rumba mõni moetants enam... Hih — Hih... ii,“ naerdakse.

„Kaege, et tulete ränka“, uriseb väiksem Kruuse, nokitsedes ikka pillikeele kallal, „meie pumps on sää mängimas.“

Kolinveerand santi südant kahes taktis,“ lausub Sass ja soovitab ninasid mitte vastu vastvärvitud kuulust liitsuda.

Karl vaatab kojamehe askeldamist teemasina juures, milline on seatud üles koridorinurka ja millise ta viib einelauaruumi. Et masin on suur ja raske, selleks kutsub ta viimisel abiks ühe poisi, kellel keelab igasuguse loksutamise, kuna masin on pisut katki ja teise kandekõrva juurest loksus loksutamisel kuuma vett kandja käele. Seda teab ka Karl ja asubki just selleks, et kojameest pisut „keeta“, viimasele abiks masinat viima. Muidugi võtab kojamees paha aimamata hädaohtlikust sangast. Kuid Karl on ammu arvanisele jõudnud, et tema üheks edutuse põhjuseks võis olla see Vaska, kellega tal on vahekord paha ja võibolla viimane räägib õpetajatele ära iga vembu, millega Karl saab hakkama. Seepärast loksutabki ta Vaskale lonksu tulist vett käeseljale. Kirumist on küll palju, kuid Karl läheb siiski rahuliku südamega viimasesse. s. o. neljandasse tundi.

Laupäeva viimane tund, see on tund, mil õpilane tunneb enese kehale mitte ühe-atmosfäärilist rõhumist, vaid mitme. Ja vist seepärast ei saa kuidagi tööst osa võtta ega vait istuda. Pikk kuivetonud proua peab nägema, et klass on peru mis peru — ei võta vedu.

Kell lõpetab tööpäeva ja annab aega õpilastele lõbutsemiseks.

Koolivärvaval seisab veel õpilasgrupe, vahetades omavahel mõtteid. Kahvatu toimetaja, kes nähtavasti pole saanud kaastööd, möödub hajameelselt teistest, ainult Sassile hüüab ta:

„Tee siis kindlasti, kindlasti tee!“

Väiksem Kruuse soovitab kõigil peole tulla ja uhke Paalman töötab teistele abiturientidele, et tuleb peole kõige kenama partneriga tervest linast.“

Regiina läheb üksi. Aeglaselt sammub ta, portfell hoituna kahe käega ees. Väike poiss, kes Paalmanile sõna tõi, viskab Regiinat lumega, millest jääb valge ring sinakale palitule.

Ilm on üsna vaikseks muutunud. Soe on ja sula. Karl leiab, et tore oleks säärase ilmaga Regiinaga peole jalutada. Ta läheb ja lööb kehmikalt lume Regiina seljalt, et alustada juttu. Kuid Regiina algab ise:

„Kuule, Karl? Mispärast sa enam ei õpi? Kuulsin, sa olevat halvaks õpilaseks muutunud!“

Karl ei tea, mis öelda. Vaikib. Vaikne, usaldatav hääl ta kõrval aga räägib:

„Kuule, ma usun, sul on raskeks läinud, ei saa vist järele. Kuid tule minu poole, ma õpetan. Usu, varsti oled jälle järel! Tule juba täna! Ütle, mis kell sa tuled?“

Karl ei saa ikka veel sõnagi suust.

„Tule kell seitse, eks?“

„Aga kas sa siis peole ei lähe?“

„Peole, milleks sinna? Kui oled järel, eks me siis lähe ka pidudele. Kuid siis kell seitse!“

„Noh ilus!“

„Aga kindlasti!“

Teed viivad lahku.

„Nägemiseni!“

— Või niisugune oled, Regiina..!

(Lõpp.)

A. Puutsa.

Hää harjumus on enam väärt kui hää põhimõte.

V. A. Koskenniemi.

Mida tehti vanasti jõulude ajal ja uus-aastal.

Andmed saadud Alatskivilt.

Jõule oodati harilikult igatsusega, sai ju siis äripäevase töö vahel mitu päeva puhkust. Et neid päevi paremini mööda saata, selleks valmistati kalja, õlut, vorste ja muretseti mõisa kõrtsist paar pooletoobilist „karja-jaakugi“ koju. Nende pääl istudes loeti jõulupalveid, lauldi ja pärast algas söömine ja joomine, mis kestis tihti hommikuni. Pühal õöl ei unustatud ka loomi. Taheti, et nemadki tunneksid midagi hääd Jeesuse sündimisest. Selleks viidi neile kaeru, leiba ja kartuleid. Jõuluheinad põletati pärast pühi lauda taga ohvriks Püha-Jürile, et see hoiaks omad kutsikad edaspidi lõas. Uuel aastalt taheti teada saada, mis ta enesega kaasa toob. Selleks olid tarvitusel mitmesugused ennustusviisid. Viimased käsitasid kahte ala: surma ja abiellu. Esimesest olid huvitatud vanemad, teisest nooremad inimesed. Noorte ennustusviisidest on tähtsamaid aia mõõtmine. Selleks mõõtis iga uudishimulik süllapuuga ühe sülla aeda. Kellel aiateibaid juhtus süllas olema paarisarv, see pidi uuel aastal abielluma, kel paarita — see jäi valaliseks. Teine tähtsam ennustusviis oli viisu viskamine. Tagajärjed otsustasid viisu kukkumisest: kui viisk kukkus kummuli, siis viskaja abiellus, kui selili, siis mitte. Kolmas neist tarkustest oli peeglisse vaatamine. Vaataja pidi siis peeglis mitte oma, vaid oma tulevase nägu nägema. Sageli vaadati ka läbi lautatussõrmuse, mis oli asetatud veega täidetud klaasi; siis pidi sama kuju ilmuma, mis peegliski: Vanaaasta õöl kell 12 käidi neljaristtee-harul

kellahelinat kuulamas. Kustpoolt kellahelinat kuuldi, säältpoolt pidi uuel aastal pulmi saama. Üldse seis neljaristtee-haruga ühenduses väga palju ennustusviise, näit.: ahjuroobiga jook. Ennustaja pidi roobiga jooksuma neljaristtee-harule. Säääl ümber pöörates ja läbi jalgade tagasi vaadates pidi ta oma tulevast nägema. Surma ennustavatest tegevustest oli tähtsam soola sulatamine. Iga tulevikku teada tahtja pani hunniku soola lauale. Kõigi hunnikute üle laotati villane riie. Riide all oli sool määratud aja, mille järele riie ära võeti. Kelle hunnik sulama oli hakanud, see pidi järgmisel aastal surema. Vahel olid ka loomad (näit. koer, kukk) ennustajaks: kui kukk tuppa toodi, siis pani iga ennustaja kulbitäie kaeru põrandale hunnikusse. Kelle kaerad kukk ära sõi, see sai järgmisel aastal mehele, kelle omad ta aga laiali sibilis, see oli paratamatult surmalaps. Koer oli jälle oma ulgumisega ennustajaks. Kui ta vanaaasta õöl ulgus, siis vaadati, kuhu ta nina hoidis. Oli see taeva poole, siis tuli uuel aastal surm sinna majja külle. Oli aga ninaots maa poole, siis järgmisel aastal põles see maja ära. Nimetatud õöl kuuldi ka laudade kolistamist: kui laudu kuuldi kolistatavat, ilma et kolistajat oleks nähtud, siis arvati, et „uuel aastal saab säääl majas surnut.“ Noored tüdrukud tegid sängipähitsisse kaevu. Unes pidi tulevane abikaasa tulema kaevust vett võtma. Tähtsam kõigist ennustusviisidest oli õnnevalamine.

H. T.

Kui sa hakkad olema enesega rahul, siis on see märgiks, et sinu geenius on jätmas sind.

V. A. Koskenniemi.

Vaekausil.

Tegelased:

Püha Peetrus,
 tema kaks abilist,
 lõbus ingel,
 kurb ingel,
 logelejad inglid ja hinged.
 Tegevuspaik: pilvedel.

Lõbus ingel: Igav on, armas Peetrus!

Hääkskiitv sumin logelejate seas.

Peetrus (noomivalt): Igavus kõn-
 nib käsikäes laiskusega. (Pisut lah-
 kemalt). Ei meeldi küll mullegi
 praegune tegevusetus. (Võtmeid kõ-
 listades pöördub koosolijate poole.)
 Kas teab ehk keegi igavese õndsuse
 pärijatest teha ettepanekut aja ots-
 tarbekohasemaks kulutuseks?

Vaikus, kõik teevad ülitargad
 nõod.

Kurb ingel: Mõistame kohut
 inimeste üle!

Peetrus kohkub, kõik on ehmatu-
 nud.

Peetrus: Kohtumõistmine ep ole
 meie hooleks usaldatud, meie Isa
 üksnes mõistab kohut kõigi olevuste
 üle nii ajalikus kui igaveses elus.

Kurb ingel: Ma ei mõtelnudki
 puutuda õigustesse, mis on ainult
 Taevasel Isal. Aga arvustada, arv-
 vustada võib igaüks!

**Peetrus (silitab mõtiskledes ha-
 bet, kõik on pinevil):** Õigus, jah õigus
 on selsinatset vaimust õnnistatul.
 (Abilistele:) Tooge hingede kaal!
 Kähku! (Pilgutab silmi häämeelest.)

Abilised toovad joostes suure
 kaalu.

Peetrus: Keda pannakse ette.

Lõbus ingel: Panen ette valida
 noori, vanad on igavad.

Hääled läbiseigi: Poolt! Maha!
 Noori! Poolt!

Peetrus: Palun mitte rikkuda
 taevast rahu! Nii-siis — keda?

Kurb ingel: Kord, kui ma ini-
 meste hulgas käisin, kohtasin üht
 inimhinge (vaekausile ilmub blond
 päaga tütarlaps), hää, hella südamega,
 sellist, keda harva leida. (Vaatab
 unistavalt tütarlapse silmi.)

Peetrus (abilisele): Palju ta kaa-
 lub?

I abiline: Palju, palju, armulisim.

Peetrus (vihaselt): Sina pehme-
 nevate ajudega indiviid, ega ma
 tema ihu kaalu ei tahtnud.

II abiline: Minu alandlikem
 märkus: ta vaim kaalub sama palju
 kui keha.

Üldine üllatus.

Peetrus: Palun tooge mulle pat-
 tude ja häätegude raamat.

I abiline ulatab raamatud Peetru-
 sele.

**Peetrus (veab sõrmega raamatu
 lehtede servale liimitud tähti enese
 ette):** N, O, P, R, hm! siin ta nüüd
 on. (Loeb kõva häälega:) Vastu-
 tulelik kaasinimeste vastu. Hoolas
 õppiija. (Vaatab raamatust üles) Üks
 tõesti usklik.

Lõbus ingel: Mängib vollet kah,
 spordib!

Peetrus (teeb, nagu ei kuuleks):
 Palju, üpris palju oleks siit lugeda
 õpetlikku, kuid vaatame õige tema
 paturegistrit. (Sorib vähe; leiab kohe
 ja hakkab lugema.) Punastub tihti...

Kurb ingel: See on õrnusest.

Peetrus: Palun mitte segada, see
 on kasvatamatus. Räägib palju, nae-
 rab...

Lõbus ingel: Naer on terviseks.

Peetrus (tõsiselt, pahandatud):
 Peate õppima käitumist enne igavest
 õndsust, muidu lendate kõik põrgu.
 (Lööb raamatu plaksudes kokku).

Vaekausilt kaob kaju aegamööda.

Lõbus ingel: Palun Sult vaban-
 dust, see ei olnud tõesti pahasti
 mõeldud.

Peetrus (nägu pehmeneb): Kes esitab järgmise isiku?

Lõbus ingel: Panen ette Liluli!

Peetrus (kulmud kortsus): Kelle?

I abiline: Vist Iloli?

Lõbus ingel: Li-lu-li!

Ilmub pruunisilmaline, keskmist kasvut, ennem pikem, plika.

Kurb ingel: Kaunis kena.

Lõbus ingel: Üpris kena!

Peetrus: Siin pole iludusvõistlus, palun väarikamalt.

(Muheleb.) Palju kaalub ta vaim?

I abiline: Palju vähem endisest.

Kurb ingel: Arvatagi.

Lõbus ingel: Aga tantsib võimalvalt!

(Kuju elavneb, hakkab tantsima naeratusega näol).

Lõbus ingel: Jalad on ilusad.

Peetrus: Ei ole sünnis mõelda pilvedel nii ilmelikest asjust. (Hakkab ise tantsijat terasemalt jälgima.)

Kurb ingel: Aga nina upsakalt tähtede poole.

Lõbus ingel: Orjad on norus!

Kurb ingel: Iga vaba vaatab vaid otse, kallid kolleeg.

Peetrus (tõsiselt): Iga jumalakartlik lööb silmad alandlikult maha ja ei põlga oma õdesid ning vendi, kes kord kõik pärivad igavese õndsuse riigi. (Rahuloleva näoga lehitedes häätegude raamatut): Armastab linnukesi, (sulava häälega) kiisusid, lilli.

Kurb ingel: (Kuulab, imestusest suu lahti).

I abiline: Kas ei võiks teda vaekausilt maha tõsta, tal on säääl nii kole vähe ruumi.

Lõbus ingel: (vaimustunult nõus, tõstab hellitsevi käsi vaekausilt kuju maha, mis silmapiikselt kaob).

Kurb ingel: Kes himustab üle piiri, see ei saa tepts mitte olema, sest inimhing on kui aurupily, mis laiatamisel kaob igaveseks õhku.

Peetrus (naeratab halvaks panevalt filosoferimisele): Palun, kes paneb ette järgmise isiku?

Hääl hingede hulgast: Mina esitan Atsi.

Lõbus ingel: Atsisid on ju maa ja miljon.

Hääl: Esitan tolle, keda näete.

Kõik vaatavad, vaekausile on ilmunud lüheldane poiss, naerunäol, näha puruvaiged hambad.

Kurb ingel: Lõbus on see noormees, nagu näha.

Peetrus (sorib häätegude raamatust, loeb): Helde oma ligimeste vastu, usub Jumalat, esimene oma-sarnaste hulgas. Haruldane isik, tööpoolest.

Lõbus ingel: Laulab nagu ööbik, puhub esimest pilli kui mustlane...

Kurb ingel: Nagu vihmakass!

Peetrus: Palun mitte vaele hüüda. (Abilisele.) Kaalu!

I abiline: Vaimu kui täismehel.

Peetrus (otsides raamatust Juku patte): Haruldane, üliharuldane. Nimi on ja patte polegi.

Lõbusasse seltskonda lehvib ootamatult ingel-käskjal, loeb Peetruse ees peatudes: Lähemal ajal hakkavad inimesed Kesk-Euroopas ilma parandama, seepärast valmistuda suurema hulga vastuvõtuks. Eriti valvata, et pugejad taeva ei pääseks. Tabatud heita armutult põrgu. (Lendab kiirustades minema).

Peetrus (abilistele): Läki!

U. Hundisaar.

Vaesus on matkakaaslane, kellest me loobume ilma kaebuseta, kuid mitte alati ilma kaotuseta.

V. A. Koskenniemi.

Pulmad.

Andmed pärit Luke vallast Tartumaalt.

Pulmad olid vanasti ja on ka nüüd suureks sündmuseks, iseäranis siis, kui abiellujate vanemad on jõukad inimesed. Kuid võrreldes meieaegseid pulmi mõnikümmend aastat tagasi peetud pulmadega, leiame, et neil on suur vahe.

Vanasti pulmapäeva õhtuks kogunesid ümbruskonna poisid ja tüdrukud pruudi talusse. Pulmatalu oli nii väljast- kui ka seestpoolt ehitud suvel kaskedega, talvel kuuskedega. Pul-

lõpuks peigmees üksinda. Kaasa võeti nisuleiba, võid ja ankrutäis omatehtud õlut. Pääle laulatuse mindi kirikukõrtsi, kus võeti kaasatoodud toidust kehakinnitust. Siis algas kojusõit. Kõige ees sõitis jälle pruut oma sõitjaga, tema järele esimene peiupoiss. (selleks oli mõni peigmehe lähem sugulane, harilikult vend) oma pruutneitsiga. Nendele järgnesid teised. Teel hakkas suur kihutamine pruudisõitja ja peiupoisi vahel. Pruudisõitja

IV-b kl. õpilased ekskursioonil M. Metsanurga kodukohta septembris 1934. a.

matoas katsid seinu valged linased kangad. Pikk laud ulatus ühest toa otsast teise. Sellel asusid mitmesugused söögid ja joogid. Laua kummagi otsa kohal partel rippus kaks sarja. Need olid täidetud värviliste paberite ja laastudega.

Pühapäeva-hommikul tulid vanemad inimesed pruudi majja, samuti ka peigmees. Peigmehele olid valitud peiupoisid ja iga peiupoiss valis pruuttüdruku. Iga pruuttüdruk kinnitas oma valijale suure riidest roosi pika roosa või punase paelaga rinda.

Kiriku juurde minnes sõitis kõige ees pruut ühes nn. „pruudisõitjaga“. Nendele järgnesid peiupoisid pruuttüdrukutega, siis muu pulmarahvas ja

ühes pruudiga põgenes peiupoisi eest. Kui peiupoisil oli hää hobune, sai ta põgenejatele varsti järele, sõitis koju ja tõi säält noorpaarile kannuga õlut, kuna teised pulmalised liikusid tasa pulmatalu poole. Pruudi hobune lasti kõige enne õue. Õues tõmbas kaks meest pruudi hobusel looga ilma rakkeid päästmata maha ja said selle eest kumbki paar kindaid. Esimene peiupoiss läks pulmatuppa, mõök vööl. Sääil oli ühes sarjas keedetud seapää, mille kõrvadest olid löödud suured naelad päässe. Ta raius kõrvad ära, pani nad puuvaagnale ja viis pruudile ja pruudisõitjale söögiks, kes istusid alles vankris.

Pääle selle mindi tuppa sööma.

Pruudi pahemale poole istusid pruutneitsid. Tema vastas istus peigmees ja tema pahemal pool peiupoisid. Laua juures jõid pruutpaar, pruuttüdrukud ja peiupoisid ainult sellest kannust õlut, mille peiupoiss oli pruudile teele vastu viinud.

Päale sööki tantsiti ja tehti ringmänge. Lõpuks tegid pruuttüdrukud kaasatoodud linadest ja tekkidest aseme ja mindi magama. Pruutpaaril oli eraldi tuba. Kui kõik magasid, varastasid pruudipoisid (neid nimetati ka kirstu- ja veimevakapoisteks) peiupoistel ja pruuttüdrakuil saapad jalast ja õmblesid poisi ja tüdruku riided kokku. Siis varastasid nad pruudi ning peitsid ta kuhugi. Pruudi asemele tõid nad hällikult mõne vana naise.

Kui hommikul märgati, et pruut oli kadunud, visati peigmehele vett kaela ja ta pidi terve küpse heeringa sööma karistuseks selle eest, et ta laskis pruudi ära viia. Siis saadeti ta pruuti otsima. Teised istusid lauda, kuid pruutneitsid ja peiupoisid ei tohtinud enne lauda istuda, kui pruut oli leitud. Ka teised pulmalised ei hakanud enne pruudi tulekut sööma.

Lõunasöögiks pandi pruut rahvarõivasse. Pähe asetati talle puust kapp, karistuseks selle eest, et ta oli lasknud end varastada.

Päale sööki läksid pulmalised päale pruudi lauast ära, et ta ei põgeneks, jäeti üks pruuttüdruk teda valvama. Kuid siis tuli üks peiupoiss ja hakkas pruuttüdrukuga rääkima. Kui selle tähelepanu pruuttüdrukult ära oli pöördud, põgenes pruut kuhugi ruumidesse, kuhu ta end peitis, isamajast ta lahkuda ei tohtinud. Teda otsisid ta ema ja peigmees. Õhtul enne kella kuut pani pruut „linutse riided“ selga (selleks oli sitsriidest roosa kleit). Pruudisõitja ja kirstupoisid rakendasid kaks hobust vankri ette ja tõid veimevaka (nimetati ka annivakaks) vankrile. Veimevakas olid „kapetaid“ (sokke), laba- ja sõrmkindaid, särke, võid jne. Siis algas sõit peigmehe koju.

Pruudipoisid jagunesid kaheks: ühed sõitsid veimevakaga kõige ees, need olid veimevakapoisid; nendele järgnesid kirstuga (kirstus olid pruudi riided) kirstupoisid, siis pruutneitsid peiupoistega ja lõpuks muu pulmarahvas ning kõige lõpuks noorpaar.

Kui peigmehe koju jõuti, ei tulnud peigmees pruudiga vankrilt enne maha, kui tuli peigmehe isa õllekannuga ja ema ümmarguse nisuleivaga, mille üleandmisel ta sõnas: „Mis Jumal on ühte pannud, seda ärgu lahutagu inimesed. Seda leiba peate te sööma terve nädala, aga ühte leiba peate te sööma terve eluaja!“ Päale selle viisid isa ja ema pruudi tuppa. Pruudi jaoks oli eri tool, kaetud linaga. Tooli ees oli väike laud, millele asetsetes kuuseke. Kui kõik olid toas, pani ämm pruudi toolile istuma. Tema selja taga seisid pruuttüdrukud ja pruudisõitja.

Nüüd algas pruudi „linutamine“. Linutsenaine pani pruudile mütsi pähe, millelt rippusid taha pikad paelad. Siis pani pruudisõitja talle õhukesest riidest põlle ette. Nüüd nimetati pruuti noorikuks. Linutsenaine laulis esimese salmi laulust: „Kes Jumalat nii laseb teha.“ Teised kuulasid seda püsti seistes. Siis istuti. Ämm tõi kulbi, lüpsiku, aida- ja keldrivõtmed, pani need pruudi sülle ning ta ette lauale. Nüüd algas põllepappimine. Linutsenaine pani põlle keskele ühe paberrubla ja igale raha nurgale kolmekümnekopikalise, tema eeskuju järgisid teised pulmalised. Pärast kogus linutsenaine raha kokku ja andis pruudile. Nii lapiti ka ämma põlle. Siis algas nn. annijagamine. Peigmehe õed said igaüks siidrätiku, äi sai särki, „kapetad“, kindad ja vöö. Paarirahvale anti sukki ja sõrm- või labakindaid.

Kui annijagamine läbi, mindi sööma. Nüüd istus noorpaar kõrvu, ka pruuttüdrukud olid peiupoistega paaris ja sellega oli ka pulmal lõpp.

Erika N.

Sääl, kus Põhjalahe kohiseb ...

Muljeid IV-b kl. ekskursioonilt Põhja-Eestisse kevadel 1934. a.

(Järg.)

Ikka edasi, meel januneb uusi üllatusi ja kahtlemata neid ka leiame. Virumaal leidub küllalt ilusaid, korralikke talusid, milles peitub meie riigi ja rahva raudvara ja kindel alus. Kuid Virumaa peidab oma põues veel ühe aarde ja see on põlevkivi. Teda olevat siin lademetena peidus. Sõidame juba üle Narva raudtee ja iga minut on oodata Kohtla vabrikute juurde saabu-

vesi alla, kuskil maaaluses reservuaaris suriseb kuum pigi. Tuul keerutab tolmu-pilvi, püüab kuhugi varjulisesse kohta ennast peita, avad ukse — vastu hõõgub kuum õlisuitsune õhk. Sisemus oma keerulisusega jääb võhikule arusaamatuks. Retordid, torustikud täidavad hoonekordi, kus põlevkivi oma pika teekonna peab sooritama ja lõpuks valmis õliproduktina

Rahvuskultuurilise ringi juhatus.

Õp. L. Kuusler, A. Juks (laekur), M. Tõnisson (juhataja), A. E. Seiman (sekretär),
I. Viese. Puudub H. Mets.

mist. Õhus hõljub tinahall suitsuvine pärituult, aisting nendib midagi kahtlast ja silm otsib käsitult. Algab aedmajakeste ahelik, tööliste elamud, ehitatud šablooni järgi. Aga see šabloonsus peidab juba eneses seda rahu ja kindlust, mida vajab vabrikutest kojutõttav väsinud tööline. Võimas vabriku päähoone oma suitsunud korpusega tõmbab tähelepanu endale. Ja suitsu leidub siin külluses ning jätkub kopsudelegi. Rohi, puud, majad, kõik on tuhmunud põlevkivisuitsust ja inimesedki on vahest rohkem tahmased kui „Mahtra sõja“ rehepapid. Siin võib ettekujutust saada suurtest tööstusrajoonidest — Eesti Manchester. Kõrgest puutornist langeb kuum

reservuaaridesse jõuab. Lahkume, kuid suitsupilved näitavad veel kaua, kus asub Kohtla õlivabrik.

Kukrusel tuleb suur muudatus meie ekskursiooni käigus. Senini olime liikunud maa pääl, aga siin peab ette kujutama, et su pääl asub maakamar, kus põlumees töötab rahulikult ja arvatavasti ei aimagi olukorda, millises peab viibima ekskursant all kaevanduskäigus. Kaevandustesse ainuke sissepääsuavaus meenu tab põrgu-auku ja miks mitte, kui siit viib tee kuni kolme km kaugusele maa alla, kus ei puuduvat tondidki. Püüan vestelda töölttuleva töölisega maaaluse elu üle. Pole häda ja surmajuhitudid on õige harul-

dased, seletab tööline ning tõttab päevalpalga järgi, et siis kodus rahulikult puhata ja järgmisel päeval jälle murda kõva kivi. Ei jäta siis meiegi külastamata seda maaalust riiki. Kaevanduslambid käes ja põksuv süda rinnus, algame teekonda. Aramad hoiavad üksteisel käest kiini — kui midagi peaks juhtuma, siis kannatame ja võitleme juba ühiselt. Käigutee on nii kõrge, et saab liikuda vabalt. Seinad ja lagi on kindlustatud sisselangemise vastu puututedega, aga kivikaevur näitab tõsiselt, murelikult hallitusseenele, mis aegade jooksul salalikult kõdundab toed ja hoiatab töölist ettevaatusele. Vaikus, keegi ei julge rääkida ega vaimusid välja kutsuda, liigutakse ettevaatlikult edasi, teadmata kuhu, sest ees haigutab pimedus. Siia ei ole kunagi paistnud päike oma soojendava, valgustava ja elustava kiirega, muidugi küll siis, kui põlevkivi oli oma tekkimisstaadiumis ja säravate päikesekiirte all liuglesid, paljunesid ja surid lugematud merekarbid ja loomakesed. Käsi puudutab külma ja niisket kivi, — siin on tardunud elu, kuid see muutub nüüd peat-

selt jälle aktiivseks, eluedendavaks teguriks.

„Aga midagi kahtlast on kuulda,“ soosistab kõrvalkäiv ksv. Kuulatan. „Ja vaata, säält läheneb...“ „Kuhu nüüd küll varju pääseksin?“ Ei kuhugi, igal pool on ees kivisein ja pimedusest läheneb suure müra ja kolinaga mingisugune ebamäärane koletis. Kes end silmi kiini pigistades paratamatu saature hoolde ei andnud, vaid kas või oma elu viimseid minuteid avasilmil otsustas läbi elada, nägi kaevanduses põlevkivi rongi. Iseenesest süütu asi ja veel süütum loom, hobune, pani selle liikuma. Õnnelik ja kerge naeratus tekib jälle kõikide nägudele, kui tasakaalu hoidmiseks üksteisele käsi ulatatakse vagoneti-roobastel edasilikumiseks, sest see oli kõige parem liikumismeetod, kui ei soovitud veelombis pardipoega mängida. Kuid seda ei soovinud keegi, et valged kingakesed „halliks“ muutuksid, et salalik veenire saapatalla vahelt läbi poeks ja meelde tuleks, et sa mitte põlevkivikaevur pole ja et su terav sulcoits siin varsti nüriks muutuks.

(Järgneb.)

E. Alik.

Neli numbrit Tartu Tütarlaste-gümnaasiumi „TTG“-d.

Nr 1. Ajakiri väliselt on päris keskmine: kehavõitu paber ja lihtis kaas. Sisust torkab silma eeskätt piltide rohkus, milliste klišeed on enamasti õnnestunud. Karikatuurid puuduvad täiesti. Lütürika kõrval serveeritud tubli portsjon tegelikku koolielu. Kahtlane üldse, kas on sammu ja sõna, millest „TTG-s“ ei kirjutata. Koolielu kroonika on otse imeteldava täpsusega toodud. Luulelise „maailma“ eest hoolitseb nagu ikka lütüriline, fantastiline ja lainetav —rt. Luulekunstis tehnikas näib soo saladuslik —rt päris kompetentne olevat, käsitelu on vaba ja kindel. Tema „Tükikesest suvest“ õhkub kuumapäikeselõõska ja kirjused bibliikaid... HP „Sügis“ on huvitav oma tabavuselt ja omapärasuselt. P. s. ilukirjandust, linoollõige, malenurk, lahkunule järelehüüded + „Vanemuise“ „Eugen Onegin“ — kõik see jõuab ära mahutada kuue kunagi valge olnud lehe vahele. Jääb tõesti kuidagi terviklik mulje. Soovida võib vast mõnda vestet või novelletti, või minupärast kas või paatoslikku meeoleolutsemist.

Nr. 2. Kaustalt sama. Kaane avades

paelub otsemaid tähelepanu A. Raielo „Kandkem põlevad tungalid kodudesse!“ Kuid samas lehekülje üldosal on silmal valus vaadata sinna asetatud „TTG-d“. Ebaõnnestunud kujult ja paigutuselt. Üldse võib nentida tõika, et illustatsioonid jätavad soovida. (Kõigi TTG-de kohta!) —rt—lt on tervelt 3 luuletist; neist õnnestunud ja meeldivam on „Ühel õhtul“. Noorteloomingust paelub 1 kk. kl. õpilase töö „Maret köögist“. Hingeliselt ja soojalt on sõnad reastatud. A. Kivi „Nõmmekingseppadest“ „Vanemuises“ antakse päris hää arvustis. Huvitav on 1930. a. lõpetanute kohta toodud kritiseering. Esitatud on ka kirjandusteooria konsept, üksikuid sõnade tähendusi ja edasi üha ja puha koolielu. Igatahes tervitatav nähtus! Muide, TTG enamasti elab „y“ tähe all.

Nr. 3. Number, mis päämiselt pühendatud kooli 15. aastapäevaks. Soojad soovid ja mõtted. —rt—lt kaks luuletist, ikka tasakaalukad ja mõtisklevad ning autoriväärilised. „Tulikera“ järg on omal kohal. „Noorte loomingu“ jälgides võib leida tõusu võimeis. Esinevad juba sügav-

mõttelisemad kirjutised, nagu „Kui sa tuled, too mul lilli!“ „Elu tuli sähvib...“ on kaunisti veider. Tahab nagu olla midagi, kuid tegelikult ei ole ka. Tabavalt ja köitvalt on kirjeldatud selles enne-aastapäevaseid „katsumisi“ ja vaevanägemisi. Keelenurk esitab jälle sõnade tähendusi. Kui võrd see otstarbekohane, on vaieldav. Kas poleks siiski huvitav tuua päris uusi sõnu! Järelhüte lahkunud kaasvõitlejale — mis kutsub midagi valulist ja kurba esile. Lõpuks koolielu.

Nr. 11. (2. juunil 1934!) Kooli 15. aasta näituse erinumber, mistõttu polemõtet tema sisu põhjalikumalt analüüsida. On ta ju tulvil igasuguseid statistilisi andmeid ja toob selgitusi üksikute osakondade üle. Pääle kirjeldiste esineb „Naine peegli ees“. See on juiseenest küllaltki tabatud,

kuid jätab kuidagi ebamäärase ja katkendliku mulje. P. Bourget' „Õpilase“ analüüs on päris häa. „Ekskursioonis Lõuna-Eestis se“ kirjeldatakse kaasakiskuvalt ja usutavalt matkaseiku. Meelepärane ja loomulik huumor läbib ridu algusest lõpuni. Lugesdes tundub kohe, nagu oleksid kuskil ürgsete ilude ja võlude valdkonnas. See on juba midagi meile, õpilasile! Näituse kava ja jaotus on eeskujulikult läbi viidud. Muide, koolielule on tookord ainult I lehe teine külg säästetud.

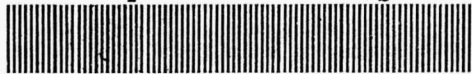
Üldiselt jääb TTG-st päris rahuldav mulje. Üksikuid puudusi aitavad taguplaanile tõrjuda ladus ja voolav stiil ning ajakirja mahutavus. Avaldatavad tööd võiks ju suuremate nõudmiste alla seada, see on õige. Kokku võttes on siiski hinnatav ja omab väärtust.

Miralda Tõnisson.

Võõrsõnu.

- abstinent** — kaine inimene, karsk-lane. Temale kui abstinendile ei meeldinud kauem sellises seltskonnas viibida.
- eruditsioon** — teaduslik pagas, teaduste hulk. Tuglase loomisvõime saladus peitub kahtlemata tema erakordses eruditsioonis.
- impressionistlik** — muljeline, meeoleuline. Teos on oma esitamislaadilt impressionistlik.
- intrigeeriv** — kaval, riukeline. Talle oli kõrvalmängijaks intrigeeriv Liilo.
- irriteerima** — ärritama, vihastama. Irriteerides mind viimse võimaluseni, lõppes minugi kannatus.
- konservatiivne** — vanameelne.
- Inglise India poliitika kiideti konservatiivse erakonna koosolekul hääks.
- mentaliteet** — inimeste vaimne olukord, vaimulaad, meelsus. Kirjanik oma teose esimeses päätükis tahtis ülevaadet anda selle ajajärgu ühiskonna mentaliteedist.
- oligarhiline** — üksikutevalitsust pooldav. Oligarhiline parlament ei tahtnud loobuda oma seniseist õiguseist.
- prototüüp** — alg-, ürg-, põhitüüp. Mägi on andnud sajanditevahetuse kunstnikkude generatsiooni prototüübi.
- reflekteerima** — peegeldama. Näis nagu oleksid isegi kivid horisoni värvi reflekteerinud.

Talvespordi hooajaks

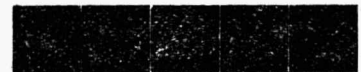
**suuski, suusasaapaid,
hockey pantše,
soomekelke jne.**

soovitab

Julius Kivastik

**Tartus, Rüütli 8.
Tel. 6-02.**

Küsimusi ja vastuseid.

Käesoleva numbriga avab „Iloli“ küsimuste ja vastuste nurga. „Iloli“ toimetuse loodab, et mainitud nurk leiab õpilasis suurt poolehoidu.

Küsimuste vastamine on hääks võimaluseks oma seniste teadmiste kontrollimiseks. Ergutab meid iseotsingule, äratav meid uurimishimu ja täiendab meie teadmisi.

Selles numbris esitatud küsimuste vastused tuleb esitada „Iloli“ talitusjuhile hr. K. Väarsile hiljemalt **15. jaanuariks t. a.**

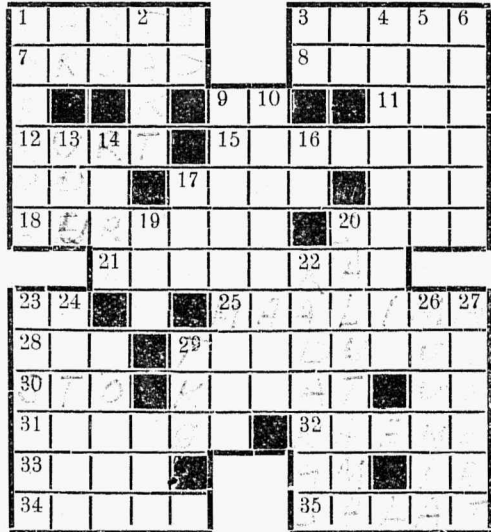
Õpilaste vahel, kes on vastanud selleks tähtjaks küllaldase protsendi esitatud küsimusist, loositakse väärtuslik kirjanduslik teos.

Õnnestunud vastused avaldatakse järgmises numbris.

Küsimused on järgmised:

1. Kes oli Nobel?
2. Kes on olnud Nobeli kirjandusliku auhinna laureaadid viimaseil aastail?
3. Kas ja kudas elas Anna Haava meie koolimajas?
4. Lutsi maarahva minevik ja olevik.
5. Missugused välismaa reisid on teinud Tuglas?
6. Kes olid kunstnik Konrad Mäe esivanemad?
7. Kus sündis Kreutzwald?
8. Millal ilmus esimene eesti ajaleht?
9. Millised vanemad laensõnad oleme saanud vene keelest?
10. Kus elab välismaal eestlasi?
11. Mustlaste algupära.
12. Milliseid ajakirju on ilmunud meie koolil?
13. Seletada järgmised võõrsõnad näidetega: defileerima, denatsionaliseeriv, eksaktne, ideoloogia, intuiitvne, irreaalsus, panslavism, poleemika, rehabiliteerima, taktiline.

Ristsõnad.

Põikread: 1. naise nimi, 3. võluja, 7. puul on . . . . ., 8. -ma infinitiiv, 9. kaks ühesugust konsonanti, 11. kolm konsonanti, 12. kuulmatu, 15. kirja päälkiri, 17. soomepärane nimi, 18. liikleemisvahend, 21. mari, 23. sidesõna, 25. joonistama, 28. mõistus, 29. tardumine, 30. vene keeles sada, 31. tema ka (imestades), 32. vaatame, 33. laev, 34. liit 35. aedvili.

Püstread: 1. linn Venemaal, 2. laulu alajaotus, 4. aluslisim, 5. kinnised, 6. ratsahobused, 9. põõsa küljes kasvav mari, 10. „Tõde ja õigus“ I-ses esinev talukoha nimetus, 13. veeaur, 14. esinen laulus, 16. noodi nimi, 17. kaunvili, 19. kaunvili (mitmuses), 20. kõndima, 22. okaspuu, 23. perenaine . . . . . lilli, 24. lepingul põhjendatav tööliste ühing, 26. balsameeritud surnukeha, 27. enesepiinaja, 29. meie gümnaasiumi algtaimed.

Koolielu.

Kirjanduslikust tööühmast.

Kirjandus-tööring võtab läbi nii koduki ka väliskirjanike tuntumaid teoseid, arendades seega õpilasi „kirjanduslikult mõtlema“, iseseisvalt otsustama teatavate tööde negatiivsete ja positiivsete külgede üle.

Suurritusena pärastjoulusel semestril on kavatsusel korraldada kirjanduslik kohus. Käbealusena esineb Dostojevski „Kuritöö ja karistus“ päätegelane Raskolnikov.

Kes on Dostojevski, küsib nii mõnigi (kirjandusest informeeritud on meil üpris

vähe!). Elulugu huvitab vaevalt kedagi. Seepärast märgime ainult tema sünni- ja surmaastad — 1812—1881

Ta mõisteti poliitilise süüdlasena surma mahalaskmise läbi, mis hiljem muudeti 4-aastaseks sunnitööks Siberis. Mida see tähendab? Lugege ta töid ja te teate seda. „Mälestused surnud majast“ tegid ta nime maailmakuulsaks, samuti ka ta „Kuritöö ja karistus“, mis on õnnestunumaid töid — igal leheküljel veendute, et siin väljendub suurvaim, ületamatu analüütik.

Veidi romaani käigust: Raskolnikov seisab trepil liiakasuvõtja ukse ees. „Viimast korda on ta ümber vaadanud, vii-

mast korda kirvest kuue all katsunud. — Kas ma ei peaks mitte parem ootama, seni kui lakkab südamekloppimine? — Süda aga ei lakanud kloppimast; ta tuksus ikka tugevamini ja tugevamini. Kuid oma keha ta ei tunnud enam.“ Raskolnikov tapab vana liiakasuvõtja tõenduseks endale, et ta on juba „säälpool häd ja kurja“, et ta ei ole mitte „värisev massinimene“, vaid „kääskija“. Kuid ta peab veendele jõudma, et ta on eksinud. Tajunud seda, läheb ta turuplatsile, põlvitab sääli ning pihhib... Lugege kõik seda romaani ja te veendute, et see on põnev ja huvitav.

U. Laur.

Rahvamängude kogumis- võistlusest.

Käesolev rahvamängude kogumisvõistlusest on palutud osa võtta noortel, eriti neil, kes jõuluvahetajaks maale sõidavad. Noored, koguge oma ümbrusest nii vanemate kui ka praegu esinevate rahvapäraste mängude kirjeldusi, võttes aluseks järgmisi juhtnõure:

Kõik korjandused, mis tulevad auhindamiseks, peavad olema kirjutatud tindiga tavalistesse koolivihkudesse või sama suurtele paberlehtedele. Kirjutada võib paberi mõlemale küljele. Kõik kirjeldatavad mängud pandagu järjekorra numbri alla; näit.: 1, 2, 3... jne. Vihukaanele või paberi esimesele küljele kirjutagu koguja oma nimi, sünniaasta ja elukoht ning kooli nimi. Samuti ka märgitagu, kellelt teateid on saadud ja kus see teadeteandja elab. On soovitatav, et mängude kirjeldused oleksid võimalikult täpsad ja üksikasjalised; näit.: kui palju on mängust osavõtjaid? Kas mäng on noorte või vanade jaoks? Kas mängu mängivad poiss- või tütarlapsed. Nagu juba mainitud, palutakse kõiki mängu, mida kuuldud ja nähtud, kirjeldada, olgu see siis jooksumäng, tahvlile kirjutatav — või arvutusmäng. Ka kaardimänge võib esitada, sellejuures peab aga kirjeldatama mängu ja igat kaarti ühes selle nimega.

Hoidutagu igasugustest mahakirjutamisest ja neist mängest, mis esinevad raamatuis. Kirjutatagu ka üles mänguosalist ja mänguabinõude täpne nimetus, näit, kas „trihvaater“, „trihvaa“ või „trehvaa“. Soovitatav oleks ka juurde lisada selgitavaid pilte, nagu päevapilte või jooniseid, samuti lauluviiside noodistusi.

Õpilased andku kogutud materjalid koolijuhatajale või asjaomasele õpetajale hiljemalt **1. veebruariks 1935. a.** Postile tuleb materjal anda lahtises ümbrikus või ristpaela all ja kleepida peale E. Rahvalaule Arhiivi poolt saadetud aadressileht.

Paremaile ja hoolsamaile kogujaile on määratud auhindu nii rahas kui ka kirjanuduses. Nii on I auhind 25 kr., II — 15 kr. ja III — 5 kr. Pääle rahaliste auhindade

jagatakse kogujatele auhindadeks veel mitmesuguseid kirjanuduslikke teoseid.

Määratud auhinnad saadetakse õpilasile kooli kaudu kätte.

L. M

Spordiringi tegevusest.

Tänavune spordiringi tegevus algas klassidevahelise käsipalli-võistlustega, millest võttis osa kuus meeskonda ja kaheksa naiskonda. Et aga tütarlaste tunnid olid väga halval ajal, laupäeval kella 6—8, siis on nende võistlused enamasti pidamata.

Võistlused algasid 26. septembril. Esimestena kohtusid V koondus ja II kg. Kuna V koonduse meeskond on kaunis ebahütlane, siis kaldub paremus II kg. poole ja ta võidab 10:6 ja 10:8. Järgmisena kohtavad korvpallis III kg. ja III kk. Et III kg. klassi mängijad rohkem kogeenud, siis võidavad nad kergesti 28:6. Kolmanda mängu mängivad IV-a ja IV-b. Kuigi IV-a klassi meeskond tänavu „üleajateenijate“ arvel on tugevasti kosunud ja et temast võib loota koguni koolimeistrit, kuid sellele vaatamata võidab ta IV-b klassi võrdlemisi napilt 10:5 ja 11:9.

2. oktoobril kohtusid võrkpallis III kg. ja III kk., võitis kergelt III kg. tagajärjega 2:0. Korvpallis kohtusid V koondis — IV-a ja IV-b — II kg. Kuna IV-a ja II kg. omavad paremaid meeskondi koolis, siis võitsid nad vastaseid väga kergelt. IV-a — V koondis 20:5 ja II kg. — IV 28:8.

3. okt. olid tütarlaste mängud. Kohtusid V-a ja III kk. võidab üliskergelt V-a 10:0 ja 10:2. Teisena kohtuvad IV-a — IV-b. Mäng on võrdlemisi tasavägine ja kolme-gamelise mängu järele võidab IV-a 2:1.

6. okt. kujuneb eriti pinevaks IV-a ja II kg. võrkpallimäng. Mäng on tasavägine ja muutub lõpul pinevaks. Esimese game võidab II kg, teise IV-a. Kolmas game kujunes eriti pinevaks, mängiti ring läbi, nii et kumbki pool ei saanud punkti, võidab siiski IV-a 13:11, seega kogu mängu 2:1. Teise paarina mängivad korvpallis V koondis ja IV-b. Tasavägisi mängu juures võidab V koondis 6:5.

12. okt. algavad võrkpalli-mängud kaotajate vooris, kuna üleval juba finaali on mängitud, nimelt pääses võrkpallis finaali IV-a. Esimesena siin vooris kohtuvad V koondis ja IV-a. Esimese game võidab kergelt IV-b teise vaevaga V koondis ja kolmanda ka V koondis. Paistab nagu IV-b meeskond oleks parem, kuid salajaseks jäävad kaotuste põhjused. Korvpallis kohtasid II kg. III kg. Mängu võidab II kg. tagajärjega 23:9. II kg. mäng on peaaegu kahe mehe mäng, kes viivadki selle klassi võidule. II kg. parimaks korvmeistriks oli Reiman, kes üksi saavutas 14 punkti.

16. nov. kohtuvad korvpallis IV-a ja II kg., kaks tugevat meeskonda. Esimene poolaeg lõpeb 8:4 II kg. kasuks. Teisel

poolajal aga võtab IV-a järgi ja mäng lõpeb viigiga 9:9. Tuleb lisaaga mille võidab IV-a, sellega kogu mängu 15:11. Võrkpallis mängivad V koondis ja III kk., võidab keskparase mängu juures V koondis.

20. nov. kohtuvad korvpallis V koondis ja III kg. Mäng paistab alul tasavägine ja esimene poolaeg lõpeb viigiga 4:4. Teisel poolajal ilmub III kg. paremus ja ta võidab päämiselt Prinsjanovi visetest tagajärjega 13:5. Võrkpallis mängivad V koondis ja II kg., tasavägise mängu juures võidab II kg. 2:1.

23. nov. korvpallis II kg. ja III kg. Selle mängu peremeheks on täielikult II kg., kes võidab kaunis suure vahega III kg., nimelt 24:4. II kg. paremaks korvuriks oli Nõu, kes saavutas 14 punkti. Võrkpallis kohtasid samuti III kg. ja II kg., siin aga võitis kolme-gamelise mängu järgi III kg. II kg. aga ei olnud sellega rahul, vaid esitas protesti. Spordiringi juhatus vaatas selle protesti läbi ja leidis, et mäng oli toimitud reeglipäraselt ja protest tühistati ning võitjaks jäi ikka III kg.

30. nov. See päev kujunes IV-a klassi mustaks päevaks, ta pidi vastu võtma kaks kaotust. Et IV-al aga ei olnud kummaski, ei võrkega korvpallis ühtegi kaotust, siis ei langenud ta välja, vaid tuleb veel mõlemate vastastega mängida 1 mäng. Võrkpallis kohtas IV-a III g. Mõlemad pooled avaldasid tugevat vastupanu. Eriti hoogu läks sel mängul time-outide võtmine. Mängu võitis kaunis ootamatult III kg. oma suure vastupidavuse ja võidutahtega tagajärjega 10:5, 5:10 ja 11:9. Korvpallis oli IV-a vastaseks II kg., seda ta oli varemalt lisaajaga võitnud. Seekord pidi IV-a 1 punktiga alla andma. II kg. võitis 10:9. Pääle nende jäävad veel ainult finaalmängud, mis otustavad koolimeistreid käsipallis.

A. H—I.

Aleksis Kivi huviõhtu.

3. nov. 1934. peeti TKG ruumes A. Kivi õhtu. Kava oli mitmekesine ja huvitav.

Avasõnad lausuis õpil. S. Nieländer. Sellele järgnes õpet. E. Adamsoni klaverisoolo. Siis tutvustas õpil. J. Virksi õhtulviibijaid A. Kivi eluga. Järgmisena esitati TKG õpilaste poolt soome rahvatants Pää-tõmbenumbriks osutus A. Kivi näidend „Seitse venda“ TKG õpilaste ettekandel õpet. E. Adamsoni juhatusel. Tahtmatult pidid naeratama nāhes seitset venda laval täiesti omaette tüüpidenā. Õpil. S. Jakobson kandis ette rahvalaule „Isolintu, merikotka“ ja „Sydāimestāni rakastan“.

Lõppsõna lausuis õpil. U. Laur, kelle grimeeritud nāos peegeldus meile vastu kõigile tuntud A. Kivi. Õhtut võib pidada õnnestunuks

L. M.

Vaidlus-koosolek.

Kolmapäeval, 14. nov. korraldas Humanitaaringi kirjandusseksisioon vaidlus-koosoleku teemal „Kas rahvuslus on hüve või pahe“. Osavõtjaid oli 20. tumber. Õpetajaist oli kohal hr. H. Jānes ja prl. L. Kuusler. Koosolekut juhatas J. Virks. Esitati 2 referaati: „Rahvusluse hüvedest“ — M. Park ja „Rahvusluse pahedest“ — U. Laur. Algasid vaidlused. Sõna võeti päris elavalt. Ettetoodud rahvusluse pahed ei olnud küllalt põhjendatud ning sellepärast ei pidanud paika. Vaidluste tulemus oli: rahvuslus on siiski hüve.

Muuseas vaieldi ka selle üle, kuivõrd meis, eestlasis, rahvustunne on süvenenud. Jõuti seisukohale, et eestlane selles suhtes peab eeskuju võtma lātlaselt, kes on tuline rahvuslane.

Rahvuskõsimus peaks ka meil muutuma tiheks aktuaalsemaks küsimuseks, sest mis on väike Eesti rahvusliku ühtekuuluvuseta.

Meie „riigis“, õpilaskonnas, on rahvusideede kandjaks Rahvuskultuuriline ring. Et meis, nooris, aiva süvendada patriotismi, selleks on mainitud ringil kavatsus korraldada mõningaid rahvusõhtuid, mis võivad kujuneda väga meeleolukaiks ning soojeks.

Lāti-õhtu.

17. nov. korraldas humanitaar-ring lāti-õhtu. Osavõtjaid oli rohkesti.

Avasõnad lausuis U. Laur. Jārgnes Lāti hūmn muusikaringi koorilt.

Huvitava referaadiga, „Lāti kunstist“, esines linna keskraamatukogu juhataja, hr. M. Pukits, nāidates ühtlasi valguspilte lāti kunstist, esile tuues lāti kunstis valitsevat rahvuslikku omapāra. Lāti ajalooist ja riiklikust arenemisest rāakis M. Park. Deklamatsioone esitasid N. Burenkov ja A. Ehrglis. Lāti kompositsioone klaveril esitas L. Sutt. Orkester tõi kuuldavale lāti rahvaviise. Nagu alati, nāka sel huviõhtul olid hr. H. Jānes'e matkamuljed õhtu huumoririkkamaks osaks, mida kviteeris tormiline aplaus.

Aktus lõppes J. Virksi lõppsõnadega ja Eesti hūmnaiga. J. V.

Vilistlaskogu piduõhtu.

18. nov. vilistlased lendasid tagasi oma endisse armsasse kodusse — korraldasid siin piduõhtu. Õhtul esines hr. E. Adamson klaveril, vil. L. Peik ja M. Vāljaots kutsusid välja paaris kui ka üksiktantsus publiku sooja aplausi. Laulusoolodega esinesid pr. O. Tido ja hr. H. Nau, ning eriti viimasel tuli oma kõrgemat laulutaset kinnitada lisapaladega. Ettekanded lõppesid hārrade Akkeli ja Jaansonī bojaanimuusi-kaga, millele siis järgnes tants salongorkestri saatel. Külastajaid võrreldes meie kitsaste ruumidega oli rohkesti ja lõbusas pidutujus kõvendati neid sidemeid, mis ühendavad meid õppureid vilistlastega,

Meie ühendatud koolide õpilaspere 18-nda aastapäeva pidu.

Kavad-kutsed olid õrnal rohelisel kolme jaotus. paberil soliidset esitatud. Muusikaringi laulukoori ettekanded läksid hästi. Vastavas kõnes andis õpilaspere vanem H. Tammur lähikese ülevaate õpilaspere tegevusest. Tõsiselt ja pühalikult räägitud sõnad sööbisid meelde. Järgnes tervitusi dir. V. Tubinalt, vilistlaskogu esimehelt ja koolide esindajalt. L. Kuslap'i „Sügisunelm“ oli vaatanud hääle korrast äraolekule rahuldavalt ette kantud. Duett tundus nagu veidi igavana. Klaveri ettekanded olid hääd, kuigi katkend operist „Pique Dame“ tahtis pikaks minna. Rühmtants oli korras. Eriti hoogsalt ja temperamentselt lõpetas kava oma vene tantsuga Joh. Raudsepp. Esinejale sai osaks suur aplaus. Järgnes üldtants kaunilt-müstiliselt dekoreeritud saalis Liivika jazzi saatel. Tuju oli kõigil hääd. Pidu oli lõbus ja võib kõigiti õnnestunuks pidada. Hilisel tunnil lahkuti ilusate mälestustega ja tundega, et palju on 18 aasta kestel tehtud viljakat tööd, kuid et just see kohustab sammuma edasi tarmukalt alatud teed — olgu et udutseb mõnikord vihmagi, kuumub päikeselõõska või sillerdab kahvatu-kahvatut kuukulda...

1. dets. aktus

peeti laupäeval kell 12 rahvuskultuurilise ringi korraldusel. Aktus algas laulukoori ettekannetega: „Väikesele isamaale“ ja „Troost“. Vaimuliku kõne pidas M. Park, võttes aluseks Joh. evang. pt. 15, salm 13. Langenute mälestuseks lauldi „Jumal, sul ligemal“. Päevakohase kõne pidas ltn. Tannia, andes täieliku ülevaate 1. dets. sündmusist. Deklameeris M. Tõnisson. Lõpp-sõnad lausus H. Tammur. Aktus lõppes hümniga. J. V.

IV-ndate klasside teeõhtu

peeti pühapäeval, 11. nov. kell 5. Saal oli dekoreeritud reburaigastega, lambid, nagu tavaliselt, ümbritsetud värviliste paberitega. Lauad olid asetatud omapäraselt.

Avasõnad ütles J. Virks. Järgnes muusikalisi ettekandeid: laulusoolosid M. Tõnisson'ilt ja J. Borg'ilt, klaveripalu — L. Sutilt ja L. Moss'ilt, meeolukaid kooriettekan-deid IV-a ja IV-b ühendatud koorilt L. Suti juhatusel. Deklameeris A. Luik. Tantsudega esinesid IV-b „tantsijannad“ — U. Neggo ja H. Martin esitasid soolonumb-reid, F. Mart, H. Martin, L. Moss ja U. Neggo tantsisid grupis „Hiina tantsu“, mis iseenesest oli väga huvitav ja omapärane, meelitades seetõttu külalisilt tormilist aplausi.

Üldiselt kava oli hästi koostatud — külalt vahelduv ja huvitav: lauad olid kaetud rikkalikult, nii et ei jätnud midagi soovida. Lõpuks tants. Lahkuti ülevas meeleolus. J. V.

Kirjandivõistlus.

Karskusring korraldab kirjandivõistluse. Teemad on järgmised:

1. Miks olen karske?
  2. Kas täiskarsklus või parajus.
- Auhindu on 3: I auhind 4 kr.
II „ 3 kr.
III „ 2 kr.

Tööd tuleb esitada hiljemalt 1. veebruariks t. a. karskusringi juhatajale M. Par-gile.

On võimalus näidata omi võimeid, seepeärast ärge jääge passiivseiks, ärge mõtelge: ega mina ei võida, vaid julgesti ja kindla võiduveendumusega tõhe. Julge päalehakkamine on ju pool võitu!

„Iloli“ põhiseadus.

Viimasel „Iloli“ toimetuse ja talituse koosolekul võeti vastu resolutsioon, et ka „Iloli“ peab olema põhikirj, mille järgi toimetuse ja talituse valimisi korraldatakse ja numברי väljaandmise küsimusi arutatakse. Põhikirja väljatöötamiseks valiti komisjon, kuhu kuuluvad õpet. hr. H. Jänes ja õpilased: A. Hagel, E. Allik ja J. Virks. Sel koosolekul valiti uueks laekuri-riks IV-a kl. õpilane E. Allik.

Mõningaid ümberkorraldusi.

Maailmavaateline-käitumiseringi juhataja M. Park lahkus omalt kohalt, uueks juhatajaks sai H. Mandel.

Maleringi juhatase liikmeks surma läbi lahkunud H. Paabo asemele sai kandidaat U. Laar.

Revisjoni-komisjoni surma läbi lahku-nua H. Paabo asemele sai kandidaat A. Juks.

Kirjandustöörühma koosolek.

Teisipäeval, 4. dets. pidas kirjandustöö-rühm koosolekut, mis oli esimene sel se-mestril. Osavõtjaid oli vähe, ainult 6. Re-fereeris M. Park M. Metsanurga teosest „Jäljetu haud“. Järgnesid vaidlused. Vai-eldi asjalikult: mõisteti kohut päätegelase kommunisti Raudma üle, kusjuures leiti, et Raudma oli kommunismi ideede eest võitleja, aga mitte mingisugune karjäär-ist. Käsitleti ka teisi tegelasi ning stiili ja ainekku.

Järgmisena on töörühma kavas ette nähtud Soome noorema generatsiooni kirja-niku Mika Valtari teos „Suur illusioon“.

J. V.

Vastutav päätoimetaja: H. Jänes. Kirjanduslik ja keeleline nõuandja: L. Kuusler. Kunstiline nõuandja: E. Ahas Majandusjuht: E. Moss. Talituse juht: K. Väärsi. Tegevtoimetaja: A. Hagel. Tegevtoimetaja abi: J. Virks. Sekretär: M. Tõnisson. Laekur: E. Allik, Toimetuse liikmed: L. Laar, H. Mets, S. Nieländer, V. Odintsov, E. Raudsepp, E. Tubin. Talituse liikmed: V. Entson, P. Naulin.

== PAGARI- & KONDIITRI-ÄRI ==

ANTSOV

RÜÜTLI TÄN. 12

TARTUS

TELEFON 10-48

R. Jakobsoni

mütsi- ja karusnahakaupl.

TARTUS, UJETURU TÄN. NR. 8

Rohke valik maitsekaid välismaa kaabusiid ja igasuguseid teisi mütsi. Rikkalik valik igasuguseid karusnahku. Tellimusi täidetakse oma töökojas organisatsioonide ja koolide ning teiste mütside ja karusnaha tööde peale.

Töö kiire ja korralik!

Hinnad mõõdukad!

KLIŠEESID

Ühe- ja mitmevärvitrüki jaoks valmistab üldtuntud headuses mõõdukate hindadega

TSINKOGRAAFIA V. JÄGER

Kompani 4, Tartus.

TRÜKIKODA

'Kultuur'

TARTUS,
KOMPANI 4,
TELEF. 2-68

FOTO-ATELJEE

V. Markus

Valmistab igasuguseid fototöid.

TARTUS, GILDI TÄN. 7.

Õpilased, lastevanemad ja vilistlased!

Tehes oma oste ja tellimusi, eelistage neid ärisid ja töökodasid, kes oma kuulutus- tega on toetanud meie koolide ajakirja!

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR